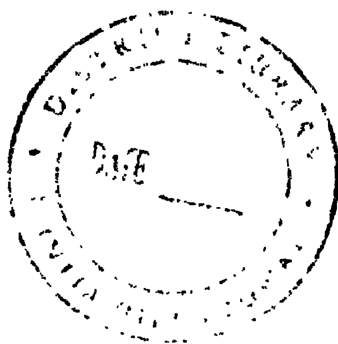
SHANO KAN IALAM?

M.M. Thaiang

SHANO KAN IALAM?

M.M. Thaiang

KA JINGSNGEWNGUH

Nga pynpaw ka jingsngewnguh kaba khraw ia u Rt. Rev. Bishop Vincent Kympat, D.D. uba hapdeng ka jingbun kam, u la pynlait por ha kaba pule bniah ia ka manuscribe bad ai ia kane ka lamphrang, "ka jingpyndonkam bakla ia ka kiad ka ialam ia u ne ka briew sha ka jingpynhiar dor ialade bad ia ka imlang sahlang."

Nga sngewnguh kypang ia u kynum Holando Lamin MDC bad ia ka iing ka sem jong u, kiba la noh synniang ha kaba shon ia kane ka kot.

Nga sngewnguh ruh ia ka kmie ki khun jong nga, kong Nidwis Pasi bad ia ki khun baroh kiba pynshlur ia nga ban ngan iaid sha phrang ha ka kam thoh kot. Nga sngewnguh ia u ma D.S. Dhar uba la Type ia ka manuscribe.

To U Blei U ba donbor un kyrkhu ia phi baroh.

M.M. Thaiang

SHI KYNTIEN NA U NONGTHOH

Da ka jingkhot sngewbha ki paralok ban ia leit pynhap dewiong sha Tamabil-nga la kum poi sha Dawki bad Tamabil. Ha kane ka jingleit pynhap dewiong kaba shisngi shimiet ha surok, nga la ring jingmut shaphang bun kiei kiei kiba nga la iohi ha kane ka jingleit lynti.

Ha kiba bun ki jingiohi, tang kawei kaba nga shoh jingmut haba iohi ia uwei u para- rangbah uba la liat ha ka Ahor jong ka dih. Haba la iohi nga la pyrshang ban kylli na ki briew shaphang une u rangbah bad shisyndon la ioh ia ka jubab ***"Oh ule te kale bit lakhit sngai, dangphrang toh u chaprew u ryum diam, u hynbe mi hah ka ra, khlem po pyrkhat man chaprew u kaineh. Beh man u chaprew u khih chitom diam u hynbe pep lakhieh sngai, chri noh du ti por i kshew I ram I hun I khnai nae ti por at ki iip ki sa tipoh shnong poh thaw, lah katne wan da man u chaprew u hyntoh wan ha kinae ki a ki a baroh da pyem u du ti ka deh ra, tu hyntoh u wan chaniah u nam"Haba la pynkylla ha ka ktien Khasi malu mala ngi ioh*** " Oh uto te kumto hi man ka sngi. Mynshwa u la long u briew uba bha, u bym ju mad ia ka Kiad bad ym poi pyrkhat ba un long kumne. Mynshwa u long u briew uba trei shitom bad um ju pep sngi, lait sa tang haba u pang ne pang ki khun ki kti lane ha don ba iap briew hapoh shnong hapoh thaw, hynrei mynta te um tip shuh ia kita baroh bad u la shu im ha ka dih kumne man ka sngi bad ym tip shuh shano kan ialam ia u".

Haba la sngap bha shaphang ka parom jong une u Rangbah, nga la shu sngap bad haba la ioh ksai nga la ring jingmut bad mutdur hi dalade shaphang ka jingktah jong ka Kiad na ka bynta kito kiba la kyrni ban dih ia ka. Hadien ba la ioh ksai nga, la thoh ia kane ka kot da ka jingmut dur bad ai kyrteng ***"Shano kan ialam?"***.

Haba kren shaphang ka kiad, ka kiad ka long ka jingdih kaba bha lada nang ban pyndonkam ia ka. Ka pynshit pynsyiad ia ka met ka phad, ka pynjah thait jahjrem ia u nongdih ne ka nongdih, ka pynka- it pynkasar ia u ne ia ka nongdih, ka pynbang ja bang jhur bad ka pynioh thiah na ka jingthait jingjrem bad ym tang katta ka kiad kaba iaid kam ruh ha ka Knia ka khriam, ha ka Niam ka Rukom, ha ka sngewbha sngewmiat bad ha kiwei de ki bynta kiba pyndonkam ia ka. Haba shim na ki jingiaid kam jong ka, ka kiad ka long kaba bha lada nang ban pyndonkam ia ka.

Ka kiad ka long ka paralok kaba bha bad kaba sniew jong u briew. Lada nang ban ialang bad ialong paralok bad ka, ka long kaba bha, hynrei lada ym nang pat na ka paralok kaba bha poi sha ka paralok kaba sniew tam bad kaba pynhiar dor ia ka longbriew man briew bad kaba jyrsieh ia ka imlang sahlang.

Haba ia kren shaphang ka Kiad ki mih bun tylli ki jingkylli, don kiba ong ka kiad ka long kaba donkam don pat kiba ong da kumno ynleh ban rat dyngkhong ia ka. Hynrei ban pynduh kan ym lah ban long, namar wat ka Sorkar ka pynksan bad lah ban ong ba kumba long mynta ka Sorkar Jylla ym tang ha ka Jylla jong ngi, hynrei ha kiwei ruh, ki im khajna na kaba iohlum na ka kiad khamtam leilei na ka kiad Phareng, wat lada ka long ka kiad ka bym iaid kam ha ka niam ka rukom. Ban pynduh ia ka kiad ym lah da lei–lei ruh, hynrei kaba lah ka long kumno ban pynduna da kaba khanglad na ka jingdie pathar ia ka.

Haba ia kren shaphang ka jingdie pathar ia ka kiad la shem ba na ka liang ki paidbah, la shu shaniah tylli tang ha ki bor pyniaid jong ka Exise Department bad ka jingshaniah tang ha ka bor pyniaid jong ka tnat Exise kan ym poi shano shano ruh hynrei la dei ban don ka jingiatrei lang jong ki paidbah ha ka

ban pynduna na ka jingdie pathar ia ka kiad kaba la shu die pathar da ki nongdie katba mon.

Ym lah ban len baroh ki briew ki sngewtynnat ban ialang lok bad ka, hynrei pat dei ban sian ym ban ialang lok da kata ka jingiakhum iateh ka bym lah shuh ban pynlait na ka. Lada lah, ka bha ban ialang lok bad ka tang ban ia ithuh ithaw, lymda kumta ym lah ban ong. Shano kan ialam?.

Ka Kiad. ka don u kynjri jingieid uba khlain joug ka. Shisien ba la kem jingieid bad ka, ka long kaba eh ban bthat. Ym lah ban len don bun ki briew kiba la ngat ha ka jingpang kiad, kiba la hap ban sumar sha ki Hospital kiba heh bad ha ka por kaba ki don ha Hospital hapoh ka jingsumar ki doctor ki sngew ba tang shu koit kin ym mad shuh, hynrei pat hadien ba la mih na Hospital ki ngop biang ialade. Ka jingkylli ka wan balei ka long kumne?. Ka daw ka long ba ka kiad ka don u kynjri jingieid jong ka uba khlain bha bad kaba lah ban tehmraw shisyndon ia u ne ka nongdih, namar la ong katba nangdih nangbang bad haba la kymi pat ka wan rah ia ka jingkhtang ia kito kiba la kymi ban dih ia ka.

Ym lah ruh ban len ba don shibun kiba la kymi ban dih ia ka bad haba ki la sngewthuh ba ki la iaid ha ka lynti kaba ialam sha ka jingkthang ki wan phai kylla pat bad haba ki la wanphai ki wan rah pat sa shisien ia ka suk ka sain halade bad ka jingsuk jingshngain ha ka iing ka sem bad ha ka imlang sahlang.

Ka kiad ka long ka jingdih kaba bha lada pyndonkam bha ia ka bad ka long ruh ka jingdih kaba sniew lada pyndonkam bakla ia ka bad ka shong ha u ne ka briew ban pyndonkam ia ka la yn dih ban pynpang ia ka met ka phad ne ban pynkoit pynkhiah ia ka.

M.M.Thaiang

KA JINGPYNDONKAM BAKLA IA KA KIAD KA IALAM IA U NE KA BRIEW SHA KA JINGPYNHIAR DOR IALADE BAD IA KA IMLANG SAHLANG.

Ka jingiaroh jong nga ka leit sha u bah Markus M. Thaiang uba la pyndonkam ia ki sap kiba U Blei u la ai ha u. U la long u khynnah skul ba bniah na ka iing baduk, u Politician, u mistri dieng, u nongialap ia ka ktien U Blei, u Journalist, u riew wad-bniah, u Editor bad u nongthoh kot. Ha kane ka kynti u la thoh sa kane kawei ka kot "SHANO KAN IALAM" nalor kiwei pat ki kot kiba u la thoh.

Hadien ba la pule ia ka manuscript nga la shem ba ka long ka jingthoh ba dei por. Ha kane ka pyrthei ba la pynlong blei ia ka kyiad, kane ka kot u bah Markus M. Thaiang kan iarap haduh katta ia ki nongpule. U don shisha ia ka sap u nongthoh bad u don ka khubor u nongialap ban ai ha ki nongpule, u long shisha u mistri uba pyndait bad niadrong itynnad ia ka jingthoh. Nga ngeit skhem ka khana jong u shaphang u Thon bad ka Ron kan ai mynsiem bad ai jingmut ia ki longiing-longsem bad ban pynbha ia ka longiing- longsem.

Da leilei ka sap ban shet kyiad ka long ka jingai jong U Blei, bad ka kyiad hi ruh ka long ka jingai jong U Blei. Hynrei haba pyndonkam bakla ia kano kano ka sap bad haba pyndonkam bakla ia kano kano ka jingai, kan pynbakla lut bad kan ialam sha ka jinjot ialade, ia ka iing ka sem, ia ka shnong ka thaw bad ia ka imlang ka sahlang.

Ngi ki briew ngi khmih lynti ia ka imlang sahlang ban tei ia ka jingim jong ngi. Ki briew ki da wad bad kylli ka shnong kaba kumno ha shwa ban rai ban buhai shong. Kum ki khristan, haba ngi iohi ia ka nuksa jong U Jisu, ngi la dei ban sngewthuh ba ngim don shuh kawei ruh ka shnong kaba lah ban iarap ia ngi ban bha, namar u kpa jong ka jingshukor-u ksuid-u la dep synshar bad khum mraw ia ka jaitbynriew. Ka la dei ka por ia ngi iwei pa

iwei ban sngew kum u Jisu, ba dei ban leh ei ei ban pynbha ia ka iing ka sem, ia ka shnong ka thaw bad ia ka imlang ka shalang. Ka Kitab Jingpynpaw lynnong 12:13-18, ka iathuh ba u iakjakor u ialeh ban jop ia ka kynthei, hynrei, namar ka sngewthuh ia ka jingtlot la jong ka ka shaniah ha U Blei, bad U Blei u la ai thapbniang ia ka ban her haduh ba u ksuid um lah leh ei ei ia ka. U ksuid u la ap-thap sa ia ki khun jong ka.

U ksuid, imat, u la shem ba ki shynrang ki sngewkhraw ha ka jinglong khat-ar bor jong ki bad kumta ka long kaba suk ban pynjot ia ki. Ka la biang ban pynroh, ban pynksan bad ban pynkhyllew ia ki bad ki la kloi ban leh wat ia kaba ki tip ba kam long, bad ki kloi ban leh haba rieh. Ki khynthei, nalor ba ki long kiba tlot, ki kham bun ban ia ki shynrang kiba ialam sha ka jingbha. Ki khynthei ki sngew lehraiñ, ki snewrem bad ki kham tur sha ki jingduwai bad ki kham kyntu ban iaishah ban ia ki shynrang. Ki kynthei ki iohi ia ki jingsniew kiba mih na ka kyiad kumta ki ialeh ban kiar katba lah. Don bun na ki shynrang ki bym iohi ia ka jingsniew jong ka, pynban ki pynksan ia lade bad kim lehrain ban ong ba ka bible ruh ka kyrshan ban dih kyiad bad ai nuksa da U Jisu uba pynkylla ia ka um sha ka waiñ bad u phah dih. Ngi ha ka jingialeh kaba khraw. Kane ka jingynksan da lei lei kam poi ia ka jingialeh sha ka jingjop hynrei sha ka jingjot.

Na kane ka kot **SHANO KAN IALAM?** man la iwei dei ban sngewthuh ia ka kamram shimet kum U Jisu ban wan rah ia ka jingbha halade, ha ka iing ka sem bad ha ka imlang ka sahlang wat lada dei ban jah burom ne duhnong, ne ban duh ia ka jingim.

Nga kitbok ia u bah Markus M. Thaiang bad ia ka khubor ba u pashat da kane ka kot jong u kan poi suk ha ka jingim kaba shimet, ha iing ha sem bad ha ka imlang ka sah lang.

✠Vincent Kympat
Bishop Ka Jyllaniam Jowai.
Jaiñtia Hills District

SHANO KAN IALAM?

Shisien ha kawei ka por u Thon bad ka Ron ki dei ki nongshong shnong jong ka Amtyrtah jong ka thain Dawki-Tamabil. Ka thain kaba seisoh kaba dap kyrhai da ki soh ki pai, u Kwai, u Pathi bad kiwei de ki jaitsoh. Ha ka jingiakhlad pud ka India bad ka Pakistan ha ka snem 1947, kane ka brisoh, brikwai jong u Thon bad ka Ron, ka dang jngai sa kumba shikilometer ẹiei na u pud jong ka East Pakistan, hynrei pat ha ka jingioh laitluid jong ka East Pakistan na ka West Pakistan ha ka snem 1971, u pud u sam jong ka East Pakistan ia kaba la tip mynta kum ka Bangladesh, u la kap haduh kumba shilum na u pud jong ka Hima Pakistan ba mynshwa. Ha ka jingioh laitluid ka East Pakistan na ka West Pakistan, ka brisoh, brikwai jong u Thon bad ka Ron ka jngai satang shipda maw na u pud u sam ka Bangladesh.

Ka brisoh, brikwai jong u Thon bad ka Ron ka long ka jaka ba seisoh. U soh, u kwai bad kiwei kiwei ki jait soh ki kham heh ban ia kiwei kiwei ki jait soh kiba don ha ki thain Riwar, pynban wat la u soh, u kwai u heh ruh; u Thon bad ka Ron ki shu sumar lutpor ei; namar manla u snem shuwa ban ih ki soh, ki kwai la wan kheit lut ki khar Bangladesh.

Ka jingbym da jngai eh kane ka brisoh, brikwai na u pud u sam ka Ri Bangladesh, ki khar Bangladesh nalor ba ki wan tuh-soh, tuh-kwai mynmiet, ki da ai ruh da ki jingthoh mahaṃ ba kin sa wan kyndit kyndit ha kano kano ka miet ban wan kem bad pyniap ia ki lada ki ioh lad. Ka jingim jong kine ki arngut shikurim man la ka sngi, ki la shu im syier bad rit mynsiem.

U Thon bad ka Ron, ki don arngut ki khun, uwei u shynrang bad kawei ka kynthei. Kine baroh arngut shipara ki

leit skul ha Lower Primary School Amtyrtah, kaba ym da jngai eh na ka shnong Dawki. Ka jingleit skul jong kine ki arngut shipara ha kane ka skul ki shu leit dep rukom, hynrei kam myntoi ei ei. Ki nonghikai ki shu wan hikai dep rukom tang ban biang ka wan shim tulop na Jowai, Ki nong hikai ki hikai tang katto katne minit lane tang kumba shikyntien kwai eh manla ka sngi bad kim don por namar ba ki ia beh ia ki kam Agent Khai-i dewiong ha Tamabil bad khai-i martuh na India sha Banladesh bad na Bangladesh sha India.

Ha ka jingiadei bad ki khun, u Thon bad ka Ron, ki khuslai shaba palat bad tieng artad ba ki khun jong ki kin shu phuhniuhlieh tang ha ka klass A.B.K.D.lane tang haka Ko.Kho.Ngo. Ban phah skul sha Jowai lane sha Shillong kim sngew iohlad naba kim juh ioh kheit ia ki soh, ki kwai na kata ka bri jong ki kum ioh kheit lem ki para nongrep kiba don ha ka thain Riwar. Ka jingim jong Thon bad ka Ron, ka la long shisha ka jingeh kaba khraw. Ban shu shaniah na ka brisoh, brikwai lajong tang ban bam ruh kam biang. Ka Ron ka donbok ban ioh ia u Thon, u briew ba trei shitom, u bym juh shong sngi bad u bym juh mad kiad. Ban shu ong noh na ka bynta ka jingbam kaba manla ka sngi te ki biang hi. U Soh, u Ralam, u Kwai, u Pathi wat lada kim ioh kheit kumba dei ban ioh, hynrei na ka jingai ki trai iing nongai bylla sngi ka shu biang hi.

Haba u Thon bad ka R'on, ki pyrkhat shaphang ka jingleit skul jong ki khun, bun sien ki jaw ummat bad don ki miet kaba kim iohthiah. Haba ki pyrkhat ia ka rukom leit skul ha ka por jong ki bad ka por leit skul ka juk mynta ka iapher bak- la-bak. Ha ka por jong ki (u Thon bad ka Ron) lada ki pynpaw ba kim kwah leit skul ki la ioh syndon da u Diengsympat, hynrei ha ka juk ki khun lada ki khun ki pynpaw ba kim kwah leit skul, ki kmie ki kpa ki sympat iala ki khun da ka pisa la kumno kumno ar bad haduh san tyngka ba kin ioh thied bam Shana. Ha ka

jingiadei bad kane ruh u Thon bad ka Ron ki shem jingeh shibun ban pynkmen pynsngewbha iala ki khun kumba leh lane ioh ki khun riewspah ki briew.

Shuh shuh lada phah skul sha shillong lane sha Jowai ban ioh ki khun ia ka jinghikai skul kaba paka, katno ka jingkthang bad ka jngdiaw mynsiem ia ki. Ha sor la bun sa tang ki standard school, nalor ka bai-iing ka bai-bam, bai-bus ne ka bai taxi sa ka bai skul bad kiwei de ki jinglut kaba phah rah donation ka skul na ka por sha ka por. Na ka bynta jong ki, phai kat sha ba phai ruh ki ia kynduh mawsiang lane kumba ong ka jingong jongno re "Lada ieng ruh tyngkhuh bad lada shong ruh jhieh"

Ki kmie ki kpa ba kin pynpaw hala ki khun, ba ki long kiba duk,ki khun kim pat sngewthuh, kumta ban pynsngew thuh ia ki, u Thon, u shait iathuhkhana shu-thaw man la ka janmiet shaphang u wei u khynnah u ba duk raitoi, hynrei hadien u long u khynnah u bastad, u ba tipbriew, tipblei bad uba heh kyrdan. Nangta u iathuh pat sa shaphang uwei u khynnah uba duk bad uba kwah ban leit skul, hynrei namar ka jingduk jong ki kmie ki kpa kim shym lah ban kyrshan ia u. Ha ka jaka ba un leit skul u hap ban trei shitom bad la u kpa ban ioh ia u khawmiet khawstep.

Ban pynsngewthuh bad pynngam ha ka jingmut jingpyrkhat jong ki khun, u Thon u iathuh shaphang uwei pat u khymnnah uba duk tasam jong ki kmie ki kpa, uba kwah ban leit skul; hynrei lehnohei ka jingkwah jong u, namar ki kmie ki kpa kim don lad wat tang ban thied kot pule ia u. U kpa u ieit thepmynsiem ia une u khynnah, ha kawei ka sngi u kpa, u ai san tyngka ia une u khynnah ba un iohthied bam shana. Une u khynnah u la kmen haduh katta katta, u la doh la dait iala u kpa uba la leh shitom ban pynioh pisa ia u san

tyngka. Une u khynnah ha ka jaka ba un leit thied Shana, u la mareh ban leit thied ia kata ka kot kaba u kwah bad thrang ban pule.

Uta u khynnah, u khun baduk, jong ki kmie ki kpa, u tang shu ioh ia kata ka kot, shisyndon u dem thop ban pule bad ban hikai thoh dak hi dalade ialade. Namar ka jingminot, ka jingleh shitom bad ka jingpass bha jong u, ha ki Test bad ki Examin u la ioh ia ka jingkyrshan na ka sorkar kaba ieid bad kaba sngewsynei ia u bad ha kaba khatduh une u khynnah, u khun baduk jong ki kmie ki kpa u la long uba stad bad uba donnam shibun.

U Thon, u la ong " Phi sngewthuh em khun wat lada uta u khynnah u la long uba duk uba raitoi, pynban u la lah ban long uwei na ki briew kiba stad, uba khraw bad uba pawnam ha ka pyrthei" Shuh shuh u la ong "Ma phi lei lei te khun phi dei ban sngewnguh ia u Blei bad iala ki kmie ki kpa, kiba la ai ia phi kane ka lad ban leit skul" ban shuh shuh u kpa. Kumta phim dei ban leh jaipdeh ne leh bym kwah leit skul, hynrei phi dei ban khein kor bad sngewbang ban pule kot. Teng teng haba ngi ai pisa ia phi ruh, to leh kum ba leh uta u khynnah ha ka jaka ban thied shana, to kynshew khnang ba phin ioh thied ia ki kot kiba donkam ha ka jingpule jong phi bad to sngewnguh ia ki kmie ki kpa kiba la ailad ia phi ban leit skul.

Ban shu pynsngewthuh shuh shuh ia ki khun, u Thon, u la ong wat lada uta u khynnah u bym shym la iohlad ban leit skul, hynrei u kylla long u briew uba stad bad uba khraw ka nam ma phi leilei khun la ong u kpa kiba ioh lad ban leit skul khlem pep phin sa long ki khun kiba tyngshain ha ka iing ka sem bad ka pyrthei hi baroh kawei. Phi iohsngew khun? "Hooid" ki jubab bad naduh kata ka sngi kita ki khun kim ju

pan pisa shuh lait sa tang ia kaba donkam ha kaba ki thied kot thied sla bad ki dem sia ha ka jingpule kot la ha skul lane ha iing.

Ban shong ban sah ha Amtyrtah, uThon bad ka iing ka sem jong u kim sngewshngain, ki shu im syier bad rit mynsiem, kumta ki la kiew bad kynriah shnong syndon shaduh Amlarem ban jngai na kita ki khar Bangladesh kiba maham ia ki na ka por sha ka por. Ha ka juh ka por ka jingwan shong shnong jong ki sha Amlarem kan pynioh lad ia ki khun jong ki ba kin ioh leit ha ki skul kiba bha kiba don ha Amlarem, ka nongbah jong ka Amlarem Sub-Division.

Ha Amlarem, u Thon, ka Ron bad ki khun ki la shongsuk kynjai bad ka kper kaba heh haduh lai saw lum. Ka kper kaba heh, hynrei kam long jingthung jingtep namar ba ka dei ka jaka maw, kumta ban ioh la ka bam ki hap sunar iala ka brisoh, brikwai kaba don ha Amtyrtah jong ka thain Dawki,wat lada kim ioh ban lum ban lang ia ki soh, ki pai, ia u kwai,u pathi kumba ki dei ban ioh lum na ka daw ka jingwan tuh jong ki Khar-bangladesh.

Ha kawei ka miet, katba u Thon bad ka Ron ki dang ia shongkai ha kamra pdeng, ka Ron ka iathuh shaphang kawei ka jingjia shaphang u Tom, uba la shah dain kuna la biang haduh sanspah tyngka tang na ka daw ba u kum pom bakla ia u diengkwailung jong u Jiang. "Kumno ngin ialeh noh phi kpa ia ki diengsoh, diengkwai jong ngi"? La ong ka Ron. Shuh shuh ka ong, u sohkwai u ba ngi shait kheit khyndiat khynsoit ruh u la shu lut khlem ioh kheit bad khlem ioh die tang ha ka jingwantuh jong kito ki Dkhar ki ba shong markhapud. Hato kan ym dala bha seh kpa ban ngin phah ker da ki sainar shiah?. La ong shuh shuh ka kong Ron.

U bah Thon, kum u rangbah briew uba iohi jngai bad kaba u la dep phyrkhat bun bun sien, u la ong ba kata ka jingai jingmut ka kong Ron ka long ka ba bha tam, hynrei ban phah ker sainar shiah ka long ka jinglut kaba jur kaba la kot haduh khatsan ne arphew hajar tyngka ei ei, hynrei ha ba pyrkhat ia ka jingsuk na ka bynta ki khun lashai lashisngi, hadien habud ka bha hi ban ngin leh noh bad phah ker shisyndon katba ngi dang im la ban ktien u Thon. "Wow ko mei kynrad" la ong ka kong Ron kan lut haduh katta katta mo she? "Hooid" la ong u bah Thon la katta ruh ioh lehse kam pat dap.

Ka Ron, ka kynthei briew kaba bat ia ka iarong pisa pilain, ka ong ba ym lei lei, hadien ka sngi Iawmusiang ynda la ioh lut ka baikwai, baipathi bad baisoh ngin sa ia leit lang baroh arngut sha Jowai ban leit thied sainar, bad kane ka jingthmu jong ngi kan longkam bad trei shisyndon bad lada ngi buh shi buh teng ban ker sainar; ngi duh shi iai duh ban kheit ban lum ia ki soh,ki ralam bad ia u kwai,u pathi, uba ngi dei ban ioh kheit, namar ka jingwan tuh kito ki khar-bangladesh.

U bah Thon, uba la sngewdei ia ka jingai jingmut jong ka kong Ron, u la ong ia ka, 'khie leit ong ia u Jiang bad u Nit ba kin leit tih liewpost lypa khnang ban dep kloi ka kam. Ngan leit sha Jowai bad lashai janmiet yn pynpoi ia u Sainar-shiah. U bah Thon u la phah ia ka kong Ron ba kan leit ong ia u Jiang bad ia u Nit ban ap ia u ha Station Bus Dawki ha ka por kumba san baje ei ei janmiet naba un wan da ka state Bus Dawki.

Ha shwa u bah Thon, un mih na ing ka kong Ron ka la ong "O!shisha nga klet ban kylli, hato phi ia kynduh ne em ia ka kong Thiang mynta ka sngi ha Jowai'? "Balei phi donkam seh"? la kylli u bah Thon. "Em nga shuh ong kein lada phin

leit ia kynduh ne em ia ka, namar mynha kane ka sngi Iawmusiang, nga dang sah baikwai ha ka sa kumba sanspah tyngka eiei. To kam lei lei, ngan sa wad khnang ia ka bad yn sa ia kynduh hi namar i to im juh kham pep ka behiew, lait noh satang haba im shait ne pang ki khun.

Ha kata ka miet, ki khun ki dang iohthiah ngai-ngai ha jingthiah, katba u bah Thon bad ka kong Ron kim nang iohthiah bad ki ia kren kam baroh shimiet. Ha ka jingiakren kam, lap ba kynih u Yiar nongkong. Ka kong Ron, ha ka jaka ba kan leit thiah, ka khie joit, ka khreh ka khrum la ka shet ka tiew ba un ioh jastep u kpa ki khun shwa ban poi ka State Bus kaba wan na Dawki sha Jowai. U bah Thon, ruh u ieng joit u shim ia u khulom bad ka kot sada ban thoh kynmaw ia u jaitsainar uba kumno un thied.

Hadien ba la dep bam, u bah Thon,ha ka riam staijlist, u shim ka pla,u kieng na shadien u mih na iing ban leit ap Bus ha surok sawlad Amlarem. U bah Thon, shwa ba un poi ha sawlad-Amlarem, katai ka State Bus ka la wan hiar arsut na Lum Syiem jingsuk sha Amlarem. Tang mar ia poi tiak ha sawlad,kane bluit wan poi ka Meghalaya State Transport Corporation. U la pynsangeh,ka la sangeh bad u kiew de joit na Amlarem sha Jowai.

Ha Jowai, khnang ban kloi ka kam, u bah Thon,tang mar shu ia hiar na ka Bus, beit-beit sak sha dukan ban kylli sainar. U la rung na kawei ka dukan sha kawei pat, hynrei ym ioh sainar. Kat sha ba kylli ym don sainar shuh ba dang shu wan thied ki briew ha shwa ba un wan poi. Haba ym ioh sainar shiah ha Jowai, u bah Thon, wia-wia u wad kali bad sak beit-beit sha Shillong. Tang mar shu ia poi ha Añjali Bus Station, u bah Thon,u hiar pdom ban leit thied ia uta u sainar shiah. U la kylli shi dukan ar dukan ym ioh, u hiar sha Them Iew

Mawlong.U rung ha kawei ka dukan Marwari bad u ioh ia uta u sainar uba u kwah.

Haba la thaw ka nusib shem pap, katba u bah Thon, u dang ia dait dor ia uta u sainar, da ka jingbympoi pyrkhat,ir khih ka sor Shillong ba thaw pyrthei ka kynhun ki briew ki bym ithuh. Ha kane ka por sawa ki Tyngheng, ba wan ka khubor Sorkar "ka Curfew-Curfew-Curfew' kaba la pynbna da u Deputy Commissioner jong ka East Khasi Hills. Tang mar shu iohsngew Curfew, ong u Marwari ia u bah Thon, bahar jaw mama, tdam khang dukan u Marwari.

U bah Thon, mar ia mih bluit na dukan u Marwari, bran-bran u mareh sha Anjali Bus Sstation, hynrei jlang ym don kali shuh. Ngain dum ka buit u bah Thon. Haba u kum phai shaphang Anjali Cinema, plur-plur shikynhun ki Central Reserve Police (CRP) wak phaidien u bah Thon. Ha ka jingmareh ruma ha ka jingtieng, u bah Thon, tang ban lait na ka jingshah bom, shah tied bein ha ki C.R.P, u la rung la ka rung ha kawei ka dukan kaba dang plie. Kane ka dukan ka dei ka dukan jong ka kong Dih. Ka kong Dih ka dei ka briew kaba im ha ka kam die kiad tuh hapoh sor Shillong. Ha kata ka jingphet rieh na ki CRP ha kata ka dukan, u bah Ro,u briew uba u bah Thon,u ia-ithuh ithaw ha ka por ba ki dang ia leit skul u don hangta. U bah Ro,ha ka por ba u dang samla um ju mad kiad hynrei mynta u la im sngi bad kymi ha ka dih kiad. Ha kane ka por u bah Ro ruh u sah kut hangta ha dukan jong ka kong Dih, na ka daw ka Curfew ha um nangnud shuh ban mih ioh shah patom ei ha ki CRP.

Katba ym pat ia kynduh ia u bah Ro, u bah Thon, u long u briew uba bha u bym ju mad kiad, uba kitkhia ia ka khia ka shon jong ka iing ka sem, hynrei naduh ba u ia kynduh ia u bah Ro,ha dukan ka kong Dih, ha ka jingpynshoi, ha ka

jingphon, jingpah jong u bah Ro, u la sdang ban mad bad ha ka juh ka por u kynmaw kyndiang ba ka kiad ka long ka jingdih kaba sniew lada kymi ban dih ia ka, ka nongpynpait iing bad u ne kiba dih kymi eh ia ka kim tip shuh shano ia ki kan ialam.

U bah Ro, haba u tang shu iohi ia u bah Thon, uba wan rung ha kata ka dukan u la kyndit thret bad u la ong "Are!, bah Thon, kumno phi wan poi shane sha sor"? U bah Thon, u la iathuh ba u shu wan donkam shane sha sor tang shiphang arphang bad ban leit phai noh tang shu dep la i kam, pynban na ka daw ka Curfew um banse ban shu rung la ka rung ruma ha kano kano ka dukan kaba dangplie tang ban lait na u Lathi bad u tdong suloi jong ki CRP.

U bah Thon, ha ka por ba u don ha ka dukan ka kong Dih, u kynmaw ia ki jingrwai jong ka khun jong u shaphang ka jingsniew jong ka kiad kaba la hikai da ki nonghikai jong ka. Ha ka juh ka por u bah Thon, u dang kynmaw kyndiang ia ki kyntien kiba u la kren ha khmat ka kmie ki khun jong u "Ko kmie balei sha ki briew ki dih ia ka kiad, haba ki la tip lypa ba ka long kaba sniew bad ka nongpynjot ia shibun ki longiing longsem khamtam ia kito kiba la kymi ban dih ia ka"?

Ka jingiakhih kaba jur hapoh sor Shillong, ka jingpynjari ia ka section kaba 144 CrPC bad ka Curfew kaba dei ban pynjari tang mynmiet, la pynjari pynban haduh lai sngi lynter haduh ban dajem ka jingiakhih hapdeng ka kynhun ki briew ka bymithuh bad ki Pulit ha sor Shillong. U Thon, uba shu mut tang ban riehtngen, tang shiphang arphang ha iing ka kong Dih, pynban u la dei ban sah laisngi laimiet lynter haduh ban da weng ia ka Curfew.

Ha ka miet kaba nyngkong ba u bah Thon, u don ha iing ka kong Dih, u dang kynmaw ia kaba ma u, u la kren

hakhmat ka kong Ron "Shisha phi kmie nga te lano lano ruh ngan ym dih kiad, yn ioh jingmyntoi aiu phi kmie da kaba dihkiad'? Ka jingdih kiad ka long tang ka jingpynlut phut pisa, ha ka jaka ban pynlut pisa kai hangto danglah kaba thied riam bad bam bha ialade bad ia ki khun." Ha ka juh ka por u dang kynmaw ruh ia ki kyntien ka kong Ron "Shisha kaba dei ngan jin dala sngewbha, sngewhun bad sngewkmen mynsiem lada phi phin lah ban kiar haduh kaba kut. Peit seh u kpa u Jiang katto ka jingbha, ka jingriewspah bad ka jingburom ki briew, hynrei mynta naduh ba u la kyrni ha ka dihkiad bad kiwei de ki jingdih kiba sniew u la kylla long kum uwei na ki riewkai, u la kylla duk ksew, u briew uba khlem burom khlem akor bad haduh ba u la die ia ka brisoh, brikwai tang ban ioh bai dih bad kaba sngewsih eh ka long ba la pait, la jot, la pra sa ka iing ka sem bad kylla long u ba shu iaid sakma khlem iing khlem sem bad ka jaka thiah, jaka dem jong u bunsien ha ka duid ka kharai bad um ju poi iing. Kdiang duhai Thon, bat skhem la ka kular bad wat ym mad ia ka ioh ka wan jia ha phi kumba jia ia u Jiang.

U bah Thon, ha ka miet kaba ar ha dukan ka kong Dih, u la ngat ha ka jingkhroh bad jingpynshoi u bah Ro bad u la sdang ban mad. Ha ka sien kaba nyngkong um sngewlah nguid ba ka kthang, hynrei pat katba nangdih nangbang bad nangthiang. U bah Thon, katba nang dih katta nangbang. Wat lada ka Curfew ka la kut pynban ha u ngai la ngai ha dukan ka kong Dih. U bah Thon, naduh ba u la sdang ban dih, u la lapmiet ha sor ha ka dih bad sdang ban klet iala ka iing ka sem, ia ka kmie ki khun bad ia ki khun. Ka pisa kaba u la rah na iing na ka bynta ban thied sainarshiah ka lut palat shiteng tang ha kaba dih ha iing ka kong Dih bad ha ki dukan die kiad tuh ha sor Shillong. Hadien ba la lut ka pisa ba u la rah na iing ban thied sainarshiah, ban ioh bai dih u la hap ban bynda sa ia

ka nongrim iing jong ka kmie ki khun, kaba don ha Amtyrtah, ha ka thaiñ Dawki.

Ha ka jingjah slem jong u bah Thon, khlem da poi iing, ka la pynshaiong ngain ia ka kong Ron, ia ki arngut ki khun bad ia ka shnong ka thaw hi baroh kawei. Ka kong Ron, ka la pyntip sha u Rangbah shnong ia kane ka jingbympoi iing u kpa ki khun jong ka. U Rangbah shnong uba la sngewsynei bad sngew khia ia kane ka jingud jingnam jong ka kong Ron, u la shim khia da kaba khang shnong syndon ban leit wad ia u bah Thon uba la jah la bun sngi khlem wan iing. Ha kane ka jingleit wad da ka shnong ka thaw, ka la don ruh ka jingartatien ba iohlehse u la shah lute bad shah pyniap ha ki 'riew sniew ha kane ka pyrthei sniew kaba mynta, kawei ruh namar ba u la rah shibun ka pisa na ka bynta ban thied sainarshiah ban ker ia ka brisoh, brikwai jong u kaba don ha khappud ka India bad ka Bangladesh.

Ha ka jingjah slem jong u bah Thon, ka shnong ka thaw ka la pynlong ka jingiawad shnong shane shatai. Ha kane ka jingia-wad shnong, ki la wan kylli wan tohkit na ki dukan Hardware kiba don ha Jowai. Ha kane ka jingwan kylli wan tohkit na ki dukan Hardware ha Jowai, la ong ba shibnai mynshwa la don uwei u briew uba riam stai (Style) bha uba wan kylli sainarshiah hadien nangta pat ym tip u leit u wan shano. Don ruh kiba ong ba ki la iohi ia u ba u la kiew Bus na Bus Stand Jowai, tangba ym poi pyrkhat ban peit bniah ia ka Bus la ka leit sha Shiillong lane sha Ladrymbai. Kane ka jingiathuh jong ki briew ka la nang pynlamwir shuh shuh ia ki nongwad la kin leit wad sha Shillong lane sha ka thain Ladrymbai.

Ka Ladrymbai ka dei ka shnong kaba rit, tang hapoh shisngi ka jingleit wad la lut ki dukan baroh bad ym ioh jingtip

eiei. Ka thain Ladrymbai ka dei ka thain kaba pynmih ia u dewiong, ka lum ka wah ka la dap satang ki thliew ki syar bad ki krem tih dewiong suda. Ki nongleit wad, ki la shang ia ka lum ka wah, ki la rung ia ki krem dewiong ba ioh lehse u shah pyniap ha ki nonglute bad leit bret ia u sha ki thliew dewiong, hynrei kane ka jingleit wad ka la shu long lehnohei ym lap satia.

Ka Shillong, ka dei ka nongbah ka Jylla (State) Meghalaya, ka dei ka shnong kaba heh, kaba bun tylli ki dong bad ki kyntoit, kumta ka long kaba eh ban leit kylli leit tohkit na ki briew kumba leh ha ki nongrit nongkyndong. Nangta ka Sor shillong ka dei ka pdeng jong ka jingkha-ii pateng ha kaba ki briew na kylleng ki wan thied wan pet ia ki marbam mardih bad ki mar kha-I pateng, nangta sa ki nongwan behkam behjam Ophis kiba iaid kiba ieng shew-shew, mew-mew; kumta ka long kaba eh ban wad ia u briew ne ka briew ha ki jaka sor.

Na ka liang ka Kong Ron (ka kurim jong u bah Thon) ka la wad ia ki buit, ki lad, ka la leit kylli leit pyrthew na ki stad ki jhad, ka leit phah peit kot, peit sla, phah shad / phah khein, phah peitkti peit-kjat, ka shad sying, shad sbai,bad ha kane ka jingleit, ki Stad, ki Jhad bad ki Kabiraij,na ki dak ki shin kiba paw ha ka jingleh jingkam jong ki, ka iathuh ba u bah Thon, u dangim, um shym la iap, hynrei ym tip pat hangno u don.

U bah Thon, katba ym pat lut ka pisa kaba dei ban thied sainar-shiah, nalor ka dih, u la lut por ruh sa ha ka leit party shane shatai bad ki paralok. Haba la lut phoin ka pisa ka pilain, u la sdang ban iakynduh jingeh. Ha ka por ba u dang pahuh pisa, u sbun ia la ki paralok bad kat kiba donkam u ai kylliang, hynrei mynta pat haba u pan kylliang kat na kiba u

pan ym don ba ai, hangta u la sdang ban kyndit bynriew bad ong halade "Nga la tam ia u pud bad mynta ngan leit phai biang sha la iing bad ngan ym mad shuh ia kane ka jait jingdih". Nangta shuh shuh u la ong "Nga sngewsih ba nga la ngat ha kane ka jingriam (Ka Dih) bad ka la ialam ia nga sha ka jingjot jong ka jingim, la katta ruh ka por ka dangbiang ia nga ban kylla ban ym dih shuh. Ngan leit phai noh sha la shnong, sha ka tnga bad sha ki khun ki kti. Mar kumta u Thon, u mih na sor bad u leit phai sha la shnong, sha Amlarem.

Ha shwa ban wan poi u bah Thon, sha iing, ka kong Ron bad ka kdup artat iala ki khun ka la ong "Ko khun ngam tip shuh ka la jia aiu ia u kpa jong phi, la jan dap ar bnai mynta, hynrei ym shem la ioh khubor ei ei ruh em, tip ka la jia aiu ia u. Ngam nangshuh ban pyrkhat, lada nga leit wad ia u dalade sha sor ruh, ngam ju leit sor, ioh jah pynban sa ma nga, te mano pat ban peit ia ki khun. Ka kong Ron,ka la pyrshang ban kun ban ym pynpaw ha khmat ki khun ba ka khuslai bad ka iam, pynban ki ummat ki tuid na ki ngap jong ka.

Ka khun nyngkong jong ka kong Ron, haba ka la iohi ba ki ummat ki tuid per shi per na ki ngap i mei jong ka, ka la ong "Mei,balei phi iam shaniah tang ha U Blei" bad ki la pynlong ia ka jingduwai lang. " Ko Blei Trai kynrad, ko Nongbuh, ko Nongthaw, ko Nongpynlong, ko Nongda, ko Nongker, ko Nongri, ko Nongbsiap, ko Nongsumar, ko Nongsukher, Me long u nongda jong ngi, to sngewsynei bad to iada ia u kpa, na ka jingma bad na ka jingsniew baroh. To sngewsynei bad to pynphai biang ia u sha iing khnang ban ngin ioh jingsuk, jingkmen, bad jingsngewbha kumba ngi ju long mynshwa, shwa ba I Pa/Kurim in mih na iing ban leit thied Sainar-shiah ban ker ia ki Brisoh Brikwai jong ngi".

Ka jingduwai ka la trei kam. Ar sngi hadien ba ka kmie bad ki arngut ki khun ki pynlong ia ka jingduwai lang, une u bah Thon, u la wan poi iing ha ka jingsma kiad hek-hek bad ha ka jingiaid kynriang. U bah Thon, un jin da la kwah ban ym dih haba u poi ha iing, phewse um lah khlem da mad shi-pek ar- pek lane kumba shiteng bilor ei ei ka Kiad thnam, namarba u la myllien miet step ha ki ki arbnai tam ba u sah ha iing ka kong Dih, ha Shillong bad u bah Ro, u paralok jong u,uba ia leit skul lang ha Shillong, ha ka por ba ki dang khynnah bad samla.

Ki khun bad ka kmie tang shu iohsngew ia ka sur ktien jong u bah Thon, ki la mareh da ka jingkmen sha ka jingkhangbah bad plie pynkloi ia ka iing. Ka kmie ruh ka ieng pynkloi bad ka la ong "Oh! Kpa phi la wan? Kur wan! Tangba phi lawan. U bah Thon, ha ka jingbuaid u la ong "nga wan ne ngan ym wan, pha tip bad phan leh aiu ia nga.?" Ka kong Ron, ha ka jingjai-jai, ka la ong "wat kren seh kpa kumta, namar ma nga bad ki khun bad ka shnong ka thaw hi baroh kawei, ngi la lang-a bad khuslai ia ka jingjah slem jong phi ban poi iing, hynrei haba phi la wan pat phin kren
da kumta mo seh bad phi wan poi iing ha kane ka dur?. U bah Thon, ha ka jingbuaid u la ong "Lada nga wan ne ngan ym wan, lada nga dengim ne nga la iap phan da khuslai aiu ia kata?". Nga khuslai la ong ka kong Ron, haba nga peit ia ki khun baroh arngut kiba ap khmih lynti ia ka jingwan poi iing jong phi" Ki khun, ki khun aiu kita. La halla pynban u bah Thon, uba la buaid jaw sheh.

Ka kong Ron, ha ka jaka ban kren bun ktien, ka la jaw ummat bad ka la shu kynnoh halade ia kine ki kyntien:-

Ko kpa ki khun baieit jong nga,
Katno jing i sangsot ia phi mynta,
Ki khun ki kti ruh ki tieng,

Ia phi la kum ia u Khla.

Ka Kiad ia phi ka la pynjot thiaw,
Ki ksuid ki shad ki ruwai ki siaw,
Mynta ha ka kiad phi la ngam,
Jingim ka jong phi shano kan ialam?

U bah Thon, katba um pat mad ia ka kiad, u long u briew uba jai-jai, uba kren tang da ki ktien kiba don akor, kiba don burom, uba long ka jingshngain ia ki kynthei, ki khynnah ha ka leit ka wan jong ki, hynrei naduh ba u la mad ia ka kiad bad kyrni ha ka dihkiad, u la kren satang da ki ktien khor, ki ktien kiba khlem akor, ki ktien sih ktien sang, ka jingbym shngain ia ki kynthei, ki khynnah ha ka leit ka wan jong ki bad satang ka iamai ka iania hapoh ka iing ka sem.

Mynshwa ka iing ka sem jong u bah Thon, ka long kaba jai-jai, kaba jar-jar bad kaba shongsuk, shongsain,kaba shongsuk,shongshngain, hynrei naduh ba u la wan iing na ka jingjah jong u kaba palat arbnai eiei na iing, ka la kylla long ka iing ka sem kaba kynrum kynram, kaba huri hura bad ka madan thma, kaba riew kaba sawa satang ka jingiasiat suloi ktien, ka jingriew ka Lyngknot na u Thon sha ka Ron bad na ka Ron sha u Thon,ka pynwit bad pynduh thiah ia ki khun ki kti jong ki bad ia ki para marjan iing jan sem. Ka Kamra iing shetja ka la kylla long la kum ka madan Bath Minton ba sied ka Lyngknot na u Thon sha ka Ron bad na ka Ron sha u Thon, la kum ba sied u Cock bath Minton.

Ka iing ka sem ka dei ka shlem ka imlang ka sahlang kaba nyngkong eh jong u briew ne ka briew bad shisien ba la pra ka longiing longsem, ka imlang ka sahlang ka la pra. Ka iing ka sem jong u bah Thon bad ka kong Ron kaba dei ban kiew ha ka nam bad ka burom, ka la hiar dor shaba palat. Shisien ba la myllien ha ka dih bad ka dih ka la longdoh

longsnam ha u ne ka nongdih bad ka la iohlad ban leh trai khlieh ym lah shuh ban kham lait na ka. U briew ne ka briew kim long kiba bit nadong shadong bad ban pynbiang ia ka jingbymbit bymbiang la donkam ia ka jingiarap lem jong kiwei. Hynrei haba u briew ne ka briew kim sngap ia ka jingsneng, jingkyntu bad jingiarap lem jong kiwei kum ia kita ki briew ym lah ban tip shano kan ialam.

Hadien ba u bah Thon,u la wan poi iing, ki marjan iing marjan sem bad ka shnong ka thaw baroh kawei ka la lyngngoh hi ngain ia kane ka jinglong jingman bad ka jinglong jingim jong u bah Thon. Ka kong Ron bad ki ar ngut ki khun kim ioh jingsuk, kim nud thiah, nud dem hala iing bad ki la hap phet mynmiet myniong nala iing ban leit sah sha iing ki briew tang ban lait na ka huri hura bad ka jingiamai ia nia bad ka jingiashoh iadat hapoh iing hapoh sem.

U bah Thon, uba la kyrni ha ka dih, ban ioh baidih,u la tyrwa die sha ki briew ia ka brisoh, brikwai jong ka kong Ron,kaba don ha shnong Amtyrtah kaba markhap pud ka India bad ka Bangladesh, hynrei ym don ba nud thied namar ba ki briew ki sngewsynei ia ka kong Ron bad ia ki khun jong ka bad kawei ruh ki briew ki tip bha ba kane ka brisoh, brikwai bad nongrim iing kaba don ha Amtyrtah, kam dei ka hok long trai jong u bah Thon, hynrei ka dei ka hok longtrai jong ka kong Ron. U bah Thon, tang ban ioh baidih, u la die tatdor ia ka nongrim iing jong ka kong Ron kaba don ha Amtyrtah sha ki Dkhar, kharkatia.

Haba ka kong Ron, ka la tip ba u kpa ki khun jong ka u la dep die ia ka nongrim iing jong ka kaba don ha Amtyrtah, khlem ka jingiatip lang, ka la ong ba kata ka jingleh jong u kpa ki khun jong ka, kan long ka jingeh ia ki khun ki kti hadien habud haei kin shong kin sah ban ri ban sumar ia ka brisoh,

brikwai jong ki kaba don hangta ha Amtyrtah kaba mar khappud ka India bad ka Banladesh. Shuh shuh ka la ong ba kane ka jingleh jong u kpa ki khun jong ka, u la lehbein ia ka bad ia ki khun ki kti ne ki khun ki nat, naba kane ka nongrim iing bad ka brisoh brikwai kam dei ka nongrim iing nongkhynraw jong ki, hynrei ka nongrim iing nongtymmen, kaba la thied da ki beimen ki pamen jong ka naduh ba la seng ia kane ka shnong Amtyrtah, bun bun snem mynshwa, shwa ka jingsynshar jong ki Phareng ia ka Hima-bah jong u Syiem Sutnga, ia kaba ki briew ki kham ia tip hadien kum ka Hima Syiem jong ki Syiem Jaintiapur.

U Thon, hadien ba la dep die tuh ia kane ka nongrim iing jong ka Ron, (ka kmie ki khun jong u) haba la biang ka baidih, u la sdang ban klet ia ka iing ka sem, ia ki khun ki kti bad ia la ka kurim. U bah Thon, ha ka jaka ban leit trei ban im jakpoh ki khun, u la lutpor bad lapmiet,lapsngi satang ha u Bilor bad iap kiad man ka sngi ha khim, ha lad bad thiah bad dem ha surok bah jong ka shnong Dawki.

U bah Thon, u long u briew uba tlot ka jingmut jingpykhat bad ka long kaei kaei kaba sngewsih ba un hap hapoh ka jingpynshoi jong uwei u briew bad ha ka jingbymbit shuh ban duh kiad. Katba u danglah ban dih kumba dih kiwei kiwei ki shynrang briew u dang tip ia ka trei ka ktah, ia ki khun, ki kti bad ki lok ki jor. Na ka jingmad kaba shiklat, u la poi syndon sha ka dihmet, dihstep bad dih sngi. Haba u la dihsngi, um tip shu ia ka trei ka ktah, ka bylla, ka kitnong bad ia ki kam iing kam sem. Ka iaid ka ieng kam beit shuh, ka met ka phad ka pawang kat shaba ialam ki kjat

Mynshwa u bah Thon, u la kular hakhmat ka lok banymdih, hynrei mynta pat haduh katne. Teng teng haba u wan iing, ka lok bad ki khun kim ioh jingsuk; ha ka jaka ban

iasneng iakraw ban kyntiew ia ka longiinglongsem, dap satang da ka dait ka shrut bad ki ktien khor suda. U Thon, ym tang ba u la ngat ha ka Ahor jong ka dih, um salia shuh wat ia ka maikhun maikti da ki ktien sih ktien sang suda.

Ka kong Ron, haba ka la iohsngew ba u bah Thon,u mai khun da ki ktien sih ktien sang suda, ka la ong "Thon, wat ju krensih kren-sang ia la ki khun hato ki bapli kin tip aiu shaphang kane ka jinglong jong phi. U Thon, uba la kup da ka mynsiem-khla, u ong "Wat bun ktien bad ka pynjrong kti artat shithap ia ka kong Ron na ka ngap ka diang bad ka kyllon khram ha madan "Pha dangkwah shuh" la ong u bah Thon. Ani wow ko mei kynrad ia ka bapli ka kong Ron, hynrei yn ong da kumno pat haba u bah Thon,u la shah ialam da u khawiang bad kup da ka mynsiem khla. U briew uba la kup da ka mynsiem khla, ka long kaba eh ban tehlakam bad pynphai ia u kat shaba mon. Ka jinglong jong u bah Thon, ka la urlong bad ka jingong jong no re jong no kaba ong "U khla uba ju prat briew um lah ban shu shong klikti khlem dap rat briew.

Ka kong Ron, kaba la atsyllang ka ngap ka diang bad ka iam artat ka la ong "nga la leh aiu ia me, balei me thap ia nga? Wat lada nga dei makna ka khunswet khunrangli, wat tharai me lah ban leh bein ia nga lane ia ki khun ki kti katba dangim ma nga ka kmie. Nangta ka la ong "haduh katne me nud ban ktah kti ia nga, mih noh shisyndon nangne, ngam kwah shuh ban iohi ia ka dur khmat jong me". Ngan mih wat khmih lynti shuh ba ngan wan phai" la bun ktien u bah Thon bad u mih noh artat bak na la iing.

Ka kong Ron, ka kren halade"Mynta te mih kein na iing, hynrei kan poi ka por men sa iam kthang bad kynmaw ia ka jingkordor ka iing ka sem. Hooid ia mynta me lah ban kop katba me sngew, hynrei kan poi ka por men sa babe dier por"

la ong ka kong Ron. Shuh shuh haba la jem kata ka satsyllang ka ngap ka diang bat hap u kpa ki khun jong ka ka da syrpud artat ia ka ngap bad ka la ong "Nga kham sngewsih ban iohi ba u kpa ki khun jong nga, uba nga ieit eh, u ngop haka jingpynshoi bad ka jingriam jong ki lok".

Ka kong Ron, hashwa ba u kpa ki khun jong ka u kylla long u nongdih ka long ka long kmie kaba shi sur ka jingmut jingpyrkhat kaba don ka mynsiem iarap lem ia ki marjan iing jan semi a ki lok ki jor bad haba don kano kano ka kam hapoh shnong poh tahaw ka long ka long kmie kaba paw khmat eh la ha ki kam sngewbha sngewmiat ha ki kam im kam iap, hynrei naduh ba u kpa ki khun jong ka, u bah Thon .un imsngi ha ka dih kiad kam shlan shuh ban paw ha khmat ki briew. Teng teng haba ka paw ruh baroh baroh ki kdew kti ba ka long ka kmie ki khun jong u bah Thon. Ka kong Ron ym tang katta, hynrei ka iamrem haduh katta katta ban iohi ia u kpa ki khun jong ka hapdeng ki briew uba iaid sheng sheng kat shaba pawang ki kjat

Ka jinglong jingim jong u bah Thon, kam shym la die tat tang ia ka burom ka akor jong u shimet hynrei ia ka kong Ron ruh de. Kane ka jinglong jingim jong u ka pynran dien ia ka Ron ban paw ha khmat ki briew kumba ka ju paw ha ki por kiba shwa ba u Thon un kylla long u briew uba im sngi bad lut por tang ha ka dih kiad. Ym lah ban len hateng hateng haba ka Ron ka paw hakhmat ki briew ka met ka phad, ka dur ka dar jong ka ka itynnad bad i shongkun pynban hapoh lade hi ka mynsiem jong ka ka diaw, ka khuslai haba u kpa ki khun jong ka u im sngi bad kyrni ha ka dih kiad kaba man la ka sngi.

U Thon, hadien kumba arkyntien kwai, u la kham thynda ka jabieng, u pyrkhat halide ia ka jingbakla bad da ka jingiarap bad kyntu kynpham lem ki paralok, u wan phai biang

sha iing sha ka kong Ron bad ka pan map artat, hynrei lehnohei ka jingpan map dier por. Na ka liang ka shnong ka thaw ka la maham ban beh shnong ia u lada um kylla ka jinglong jingim jong u. U Thon wat lada u la ioh ia kane ka jingmaham, hynrei um patiaw eiei ia ka jingmaham jong ka shnong.

Ka shnong ka thaw haba ka la iohi ia ka jinglong jingim jong u (Thon) uba mynshwa u briew uba bha uba minot ka trei ka ktah, uba ioh ia ka jingburom da ka iing ka sem bad ka shnong hi baroh kawei, hynrei mynta pat da kumwei bad u long pynban u mawjynthut ia ka imlang ka sahlang hapoh shnong poh thaw, u nongpynwit ia ka shongsuk shongshngain hapoh shnong poh thaw. Ban lait na kine kiei kiei baroh na ka liang ka shnong ka thaw ka la long sa tang ban beh shnong noh ia u. La katta ruh ha shwa ba kan beh shnong kala ai ka jingkyntu kynpham, phewse ki jingsneng jingkraw bad ki jingkyntu kynpham ki la long lehnohei. Hadien ba la ai ka jingkyntu-kynpham kaba bun sien ba un kylla bha bad ha ka jingbymleh jong u ban kylla bha ka la ai ka jingmaham ban beh shnong noh ia u. U Thon, wat lada u la iohi ba la iongngain ka bneng ba ka shnong ka thaw kan beh shnong ia u, hynrei um suitkhai bad ka la beh shnong ia u.

Haba u Thon, u la shah beh shnong da ka shnong ka thaw um nud shuh ban wan mih sha iing khun. Naduh ba u bah Thon, u shahbeh na ka kong Ron bad na ka shnong ka thaw, ka bam ka dih, ka shong ka sah, ka thiah ka dem ka bym thikna shuh bad u la kylla long u nongshang surok, thiah dem kat shaba shem ba lap ka miet.

U bah Thon, hadien ba u la mad ia ka jingim kaba jynjar sat bad da ka jingsneng jingkyntu ki paralok parajor u la peitphang bad kyndit bynriew. U la sngewthuh ruh ba ka jingkyrni ha ka bam ka dih, ka la ialam ia u sha ka jinghiar dor ha ka akor, ka burom, im kyrdit bad ka thiah ka dem ka bym

thikna. U Thon, ha ka jingkutlad u la raikut ba lada ka long katba long la kumno kumno ruh un wan phai sha iingkhun bad u la wan ha ka jingpan map artat.

Shwa ba un poi ha tyngkong iing u da pan map lypa da kaba ong "Ron-Ron map ia nga". Ka kong Ron pat kaba la sngewthuh ia ka surktien jong u, napoh iing ka la jubab "Map map yn da ka jingim jong nga kam don jingsuk shuh, ha ka jingshisha naduh kham mynshwa me la dei ban kyndit bynriew, mynta ka la dier ka por; da leilei ruh ngan ym map shuh la ban ktien shuh shuh ka kong Ron".

U Thon, uba la kutlad wat lada u iohsngew ia kine ki kyntien kiba mih na ka shyntur jong ka kong on ba kam map shuh ia u, la katta ruh u iaiban map shi map nga dei u kpa ki khun jong phi, map ia nga. Ka kong Ron haba ka iohsngew leilei ia kine ki kyntien "nga dei u kpa ki khun jong phi" ka la khie bitar lep bad ka la ong "U kpa ki khun jong phi? Sa iarat ia u kpa ki khun uba buaid. Lada me la im ka jingim kaba bha akor tang ka khmat ban khyllied ruh ngam nud, hynrei namar ba me la pyni ia ka akor da ki kam mynta ngam banse ban phaidien. Mynta ka por ka la dier "Bye-Bye from now" to nangiaid la ka lynti bad leh katba mon bad ka da pynbud ia kane ka jingrwai kaba la rwai da no re da no kaba ong:-

Khienoh khienoh me u buaid,
Me te me bun tang ki nia ban iasaid,
Nga la ngiah nga la ikdang,
Haba me wan ha iing,
Me pat pyllup pat lyngkdang.

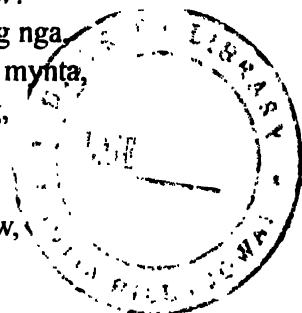
Khienoh khienoh me u buaid,
Me te me bun tang ki nia ban iasaid,
Haba me wan ha iing, ym don khaw ban shet ja,

Nangta me sa iamai bad la ki khun ki

Nalor kane katjingrwai, ka kong Ron ka ong halade "ka mynsiem jong nga ka kthang, ka khia da ka jingsngewsih haba nga kynmaw ia ka jinglehbein jong me ia nga bad ia ki khun". Nangta ka la, ong "wat tharai ba me dang lah ban pynbiej ia nga bad ka la pynkut da kine ki kyntien.

Ah katno jingkthang mynsiem jong nga,
Ban iohi ia u lok uba pisa lyng-a,
Jingsneng jingkraw jong nga phim suitniew,
Jingbabe mynta balei phi bynniaw?

Ko kpa ki khun baieit jong nga,
Katno jingi sangsot ia phi mynta,
Ki khun ki kti ruh ki tieng,
Ia phi la kum ia u khla.

Ka kiad ia phi ka la pynjot thiaw,
Ki ksuid lum ki ksuid wah ki rwai ki siaw,
Mynta ha ka kiad phi la ngam,
Jingim jong phi shano kan ialam?

U nongdih ban ioh paralok, u ialeh katba lah kumno ban pynnop ia kiwei ruh ha ka ahor jong ka. U nongdih ha kaba nynkong u mad, hadien ba la mad la myllien bad haba la myllien la myllen bad haba la myllen la eh shi sha ban bthat ia u kynjri jingieit jong ka.

U bah Thon, haba la kham thynda ka jabien u tip briew thik thik bad u sngewrem ialade, hynrei pat u wad ki lad ki lynti bad pynshlur ia kiwei. U bah Thon ban wad paralok ha kaba nynkong u ong "To mad me tang shiklat", hynrei haba ki la mad u ong "Ha ka sngi kut snem ne ha ka sngi snem thymmai un hap rah. Ha u nongdih shisien ba la mad ia ka jingbang jong ka um bit shuh ban duh.

U bah Thon, ha ki por kiba um pat mad kiad, u long u briew uba biang ka pyrkhat pyrdain, ka trei ka ktah, u bad a ia

ka burom ka akor jong ka iing ka sem, ki lok ki jor, ki kur ki jait, ki kha ki man, hynrei haba u la kylla u nongdih u bym shem la lah shuh ban bthat ia u kynjri jingieit jong ka kiad, u la duh ia ka bor pyrkhat pyrdain,

um tip shuh ia ka akor ka burom la jong, u thad lut ia kiei kiei baroh wat ia ki kam kiba rieh. Ka la jia kumne ia u bah Thon, namar ba u la duh ia ka bor pyrkhat pyrdain.

Ha ki snem kiba um pat kyrni ha ka dih u long u briew haba u kren, u kren da thew, uba tieng put, hynrei naduh ba u la kylla u nongdih u la long uba shlur bad uba hakhmat eh ban thaw jingia khajia, kynroi, wohdong ia kiwei. Ha ki por shwa ba un kylla long u nongdih u long u briew u bym lait kren ne u bym nang kren, hynrei naduh ba u la kylla long u nongdih bad tang shu mat khyndiat, wow ka jingstad bad ka jingnangkren la u kum u sim lorni lane u sim jalyeit uba kren laiphew jait ki ktien, kiba une u nongthoh um kwah ban pynpaw ha kane ka jingthoh

U bah Thon, naduh ba u la shah beh ha ka kong Ron bad na ka shnong ka thaw, u la im ka jingim kaba marwei. Ha ka jingim kaba marwei, u la iatyngkhuh ia kiba bun ki jingeh ha ka lad-lad jong ka kiad, ka la lympat ia u na uwei u mawlong sha uwei u mawlong bad ha kaba khatduh kala pynthiah ia u, u ba iap. Haba u la iap ka shnong ka thaw ka la shu rah krong bad thang shnong dep rukom tang ban khuid ka pyut, ka phngar, ka sma, ka iewtung napoh shnong poh thaw. ki briew kiba tip bha ia ka jingim jong u bah Thon naduh kaba nyngkong ka sngi haduh kaba kut ka jingim jong u baroh baroh ki ong "Ani wow! Bad ia ka jingsniew jong ka kiad kaba la iateh lok skhem bad ka ym lah ban shu tep eitmiaw".

Ka Kiad. ka don u kynjri jingieid uba khlain joug ka. Shisien ba la kem jingieid bad ka, ka long kaba eh ban bthat.

Ym lah ban len don bun ki briew kiba la ngat ha ka jingpang kiad. kiba la hap ban sumar sha ki Hospital kiba heh bad ha ka por kaba ki don ha Hospital hapoh ka jingsumar ki doctor ki sngew ba tang shu koit kin ym mad shuh, hynrei pat hadien ba la mih na Hospital ki ngop biang ialade. Ka jingkylli ka wan balei ka long kumne?. Ka daw ka long ba ka kiad ka don u kynjri jingieid jong ka uba khlain bha bad kaba lah ban tehmraw shisyndon ia u ne ka nongdih, namar la ong katba nangdih nangbang bad haba la kyrni pat ka wan rah ia ka jingkhtang ia kito kiba la kyrni ban dih ia ka.

Ym lah ruh ban len ba don shibun kiba la kyrni ban dih ia ka bad haba ki la sngewthuh ba ki la iaid ha ka lynti kaba ialam sha ka jingkthang ki wan phai kylla pat bad haba ki la wanphai ki wan rah pat sa shisien ia ka suk ka sain halade bad ka jingsuk jingshngain ha ka iing ka sem bad ha ka imlang sahlang.

Ka kiad ka long ka jingdih kaba bha lada pyndonkam bha ia ka bad ka long ruh ka jingdih kaba sniew lada pyndonkam bakla ia ka bad ka shong ha u ne ka briew ban pyndonkam ia ka la yn dih ban pynpang ia ka met ka phad ne ban pynkoit pynkhiah ia ka.

Ki kyrteng briew kiba paw ha kane ka kot kim dei ki kyrteng jongno jongno, hynrei ki long kiba shu mutdur da u nongthoh. Ka kiad ka long ka jingpang kaba shyrkhei bha khamtam ha kane ka juk kaba mynta,ha kaba bun ki briew shynrang bad kynthei ki la kyrni ha kaba dih ia ka bad shisien ba ki la dih la eh ban bthat ia u kynjri jong ka.

Ka kiad ka long tang ka jingdih.hynrei shisien ba la mad bad ngat ha ka shrip jong ka; ka wan rah jingeh ym tang ia u ne ka nongdih.hynrei ia ka ling ka sem, ia ka ialang ka sahlang. ia ka tnga bad ia ki khun ki kti jong u.

Da u juh u Nongthoh

1. Ka History lyngkot ka parish Khliehriat
2. Ka Samla Labang
3. The History of the people of the Labang Nongphyllut and Pangam Raliang
4. U Joseph bakhuid ka nuksa ba shynna ka jingim babha.
5. Ka khanatang u Hynniew Trep kat kum ka sain pyrkhat ki Labang - Nongphyllut.
6. U Bishop Vincent Kympat
7. Ka pynhiar synjat lator bad ka shongkha shongman.
8. Satang ka jingjar lano yn suk.
9. Shano kan ialam..

MRP. Rs 30/-

Printed at: **NEW TECH PRESS**, Ladthadlaboh, Jowai.